

Gübreleme Programı Hazırlama Eğitimi (2016 - 3)

22 – 24 Şubat 2016, Şanlıurfa

Değerlendirme Raporu

Proje	
Hazırlayan	İbrahim Hakkı GÜRBÜZ, GAP TEYKOB - EU
Teslim Tarihi	01.04.2016
Faaliyet	2.2 Tarımsal Yayım Faaliyetlerine Yönelik Faaliyetler
Tanım	<ul style="list-style-type: none"> Eğitimin Amacı Hedef Grup ve Katılımcı Profili Eğitimin Kapsamı Eğitimin Değerlendirilmesi
Ekler	<ul style="list-style-type: none"> Katılımcı Listesi Eğitim Programı Eğitimden Fotoğraflar

EĞİTİMİN AMACI

GAP Çiftçi Örgütleri Merkezli Çoğulcu Yayım Modeli Programı (GAP-Yayım Modeli), T.C. Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

GAP Bölgesinde 2011-2013 yıllarında yine GAP tarafından uygulanmış olan GAP Tarımsal Eğitim ve Yayım Projesinin (GAP-TEYAP) bir çıktısı olan ve GAP Bölgesinde tarımsal kalkınmayı hızlandırmayı hedefleyen GAP-Yayım Modelinin amacı başta sulamaya açılmış ve açılacak alanlar olmak üzere çiftçilerin ihtiyaç duydukları eğitim yayım hizmetlerinin verilmesi konusunda çiftçi örgütlerini harekete geçirmek ve çiftçi örgütlerini idari ve teknik açıdan geliştirilip güçlendirilerek, sürdürülebilir ve etkin bir yayım ve danışmalık hizmeti verme işlevini üstlenmelerini sağlamaktır.

GAP Bölgesinde yer alan Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerinde öncelikle sulanan ve sulamaya açılacak alanlarda 5 yıl süreyle uygulanacak olan GAP Yayım Modelinin 5 yıllık uygulama planı kapsamında; bölgede mevcut olan 615 çiftçi örgütünün en az 40'ında 240 teknik elemanın yayım elemanı olarak çalışacağı düşünülmektedir. 2014 ve 2015 yıllarında sisteme girecek olan 40 çiftçi örgütü ve buralarda çalışacak 240 yayım elemanı modelin birincil hedef grubunu oluşturmaktadır. Ayrıca, Model kapsamında, GTHB yayım personeli ve birincil grubun dışında yer alan çiftçi örgütleri ile özel sektörde yayım konusunda çalışan yaklaşık 1000 teknik eleman da projenin ikincil hedef grubunu oluşturmaktadır. Modelin tam olarak uygulanması sonucunda doğrudan etkin yayım hizmeti alacak olan yaklaşık 15.000 çiftçi ve sulamaya açılacak alanlar dahil doğrudan ve dolaylı olarak ulaşılabilecek 40.000 çiftçi ise projenin yararlanıcı kitlesini oluşturacaktır.

Model, GAP/BKİB da oluşturulacak GAP Tarımsal Eğitim ve Yayım Koordinasyon Birimi (GAP-TEYKOB) tarafından GTHB'nın yerel teşkilatları olan İl Müdürlükleri, Araştırma Kurumları, Bölge Üniversiteleri, diğer ilgili kurum ve kuruluşlar ve çiftçi örgütleri ile işbirliği halinde yürütülecektir. Modelin yönetimi için Merkez Danışma Kurulu (MEDAK), Bölge Danışma Kurulu (BÖDAK), Tarımsal Eğitim ve Yayım Koordinasyon Birimi (TEYKOB) ve İl Koordinasyon Birimlerinin (İKOB) oluşturulması planlanmıştır.

Modelin Uygulama Planı'nda öngörülen faaliyetlerinin katılımcı bir süreç dâhilinde hayata geçirilmesine katkıda bulunmak amacıyla, 1 Ocak 2014 tarihi itibarıyla Model kapsamında GAP-BKİB içerisinde Tarımsal Eğitim ve Yayım Koordinasyon Birimi (TEYKOB) ve 6 GAP ilinde ise İl Koordinatörükleri oluşturulmuştur. Model ile ilgili faaliyetler, söz konusu Uygulama Planı, oluşturulan yönetim yapısı ve tanımlanmış çalışma ilkeleri doğrultusunda 1 Ocak 2014 tarihinden bu yana sürdürülmektedir.

Mart 2014 tarihinde Model üzerinde bir revize çalışması yapılmış olup bu revize çalışması sonucunda yapılan değişiklikler aşağıda özetlenmiştir:

Modelin Amacı:

- Başta sulamaya açılmış ve açılacak alanlar olmak üzere çiftçilerin ihtiyaç duydukları eğitim yayım hizmetlerinin verilmesi konusunda çiftçi örgütlerinin harekete geçirilmesi.
- Çiftçi Örgütlerinin idari ve teknik açıdan geliştirilip güçlendirilerek sürdürülebilir ve etkin bir yayım ve danışmalık hizmeti verme işlevini üstlenmelerini sağlamak.

- Çalışma alanlarında potansiyelleri değerlendirmeye yönelik örgütlenme ve grup oluşturma konularında farkındalık sağlamak, tarımsal örgütlenme konusunda model amaç ve hedeflerine uygun yeni oluşumları teşvik etmek.

Modelin Hedefi ve Hedef Gruplar:

- Toplamda, 6 ziraat odası ile yeni kurulacak ya da mevcut 10 çiftçi örgütünde eğitim yayım hizmetlerinin sunulması konusunda etkinlikleri artırılabacaktır.
- Model kapsamına alınan çiftçi örgütlerinden seçilecek 6 çiftçi örgütüne eğitim yayım hizmetlerinin sunulması için *idari, teknik ve mali* açıdan güçlendirme çalışmaları yürütülecektir.
- Çalışma alanlarının her birinde hizmet veren 3 tarım danışmanı birinci hedef grup ve çalışma alanlarının her birinin alt bölgesinde yer alan sözleşmeli çiftçiler birinci hedef grubunu oluşturmaktadır.
- Sulama Eylem Planı kapsamında sulamaya açılacak ve açılmış olan 7 pilot alan, teknik eleman ve çiftçiler.
-

Model kapsamına alınan çiftçi örgütlerinin sorumluluk sahalarında yer alan diğer yayım elemanları ve çiftçiler alt bölgelere göre modelin ikinci ve üçüncü hedef grupları olarak belirlenmiştir.

Model Uygulama Planında yer alan ana faaliyetlerden birisi de “2.2. Tarımsal Yayım Elemanlarına Yönelik Faaliyetler” başlığı altında verilecek eğitim çalışmaları olup, bu kapsamdaki çalışmalar Tarımsal Yayım ve İletişim, Sulama ve İBY, Ürünlerde Entegre Mücadele, PCM-Proje Hazırlama, Sulama Sistemleri, Ekonomik Değerlendirme ile muhtelif tarımsal konulardaki temel eğitimleri içermektedir.

Model kapsamında yapılan eğitim ihtiyaç analizi çalışmalarında Güneydoğu Anadolu Bölgesinde model kapsamındaki çiftçi örgütlerinde çalışan yayım elemanlarının bitki yetiştirme teknikleri, verim ve bitki gelişimini önemli ölçüde etkileyen gübreleme ve fertigasyon konusunda bilgi ve tecrübe eksikliğinin olduğu tespit edilmiştir.

Düzenlenen bu eğitim ile Model kapsamındaki çiftçi örgütlerinde çalışan tarım danışmanları tarafından 2016 yılında yapılması planlanan “Demonstrasyon ve Çiftçi Eğitimleriyle” ilgili projelerin hazırlanması, sunulması, uygulaması ve izlenmesi konusunda farkındalık sağlanacaktır.

KATILIMCI PROFİLİ

Eğitime toplam 25 personel katılmıştır. Grup; çiftçi örgütlerinde çalışan tarım danışmanları ile GAP ve GAP-TEYAP-TEYKOB personelinden oluşmuştur.

Katılımcılar ile ilgili diğer özellikler aşağıdaki verilmektedir;

Katılımcıların iller üzerinden dağılımı; Şanlıurfa 11, Adıyaman 2, Mardin 2, Gaziantep 5, Diyarbakır 2, Batman 3.

Katılımcıların kurumsal dağılımı:

Çiftçi Örgütü 15, Özel Sektör 8, Kamu 2.

Katılımcıların cinsiyet dağılımı:

Erkek 13, Kadın 12

Katılımcıların mesleki dağılımı:

Ziraat Mühendisi 25.

Toplam 25 kişiden oluşan katılımcı grup listesi **Ek 1'de** sunulmaktadır.

EĞİTİMİN KAPSAMI

3 gün toplam 18 saat olarak gerçekleştirilen eğitim teorik ve uygulamalı olarak verilmiştir.

Eğitim Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesinden Prof. Dr. Eşref İRGET tarafından verilmiştir.

Eğitim kapsamında; Toprak analizinin yorumlanması, Bitki besin elementlerinin, bitkilerdeki etkileri, Bitki besin elementlerinin eksikliği ve fazlalığında bitkilerde görülen belirtileri, Bitki besin elementlerinin hangi dönemde, ne miktarda verilmesi gerektiği, Antepfıstığı, Domates, Patlıcan, Biber gibi bitkilerde toprak analizi baz alınarak uygulamalı olarak besleme programı hazırlamak, Elma, Badem, Çilek, Kiraz, Bağ ve Zeytin gibi bitkilerde toprak analizi baz alınarak uygulamalı olarak besleme programı hazırlamak konuları işlenmiştir.

Katılımcıların illerinden Şanlıurfa ya gidiş-geliş ulaşmaları kendi imkânları ve GAP-Yayım Modeli araçları ile yapılmıştır.

EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Eğitim programı sonunda katılımcılara anket formu dağıtılmış olup, üç kategoride ve çeşitli alt başlıklarda programı değerlendirmeleri istenmiş ve her bir kategoride 1 ila 5 arası puanlama yapmaları talep edilmiştir. (1:Yetersiz, 2: Yeterli, 3: Ortalama, 4: İyi, 5: Çok iyi).

Katılımcılar tarafından yapılan değerlendirme neticesinde her bir alt başlık için ortalama puan aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Her bir kategoride genel değerlendirme puanlamalarına bakıldığında, katılımcıların eğitim ortamı ve eğitimin kapsamı ile eğitmenlerin performanslarından yüksek düzeyde bir memnuniyet duydukları görülmektedir.

A. EĞİTİM ORTAMI ve LOJİSTİK DÜZENLEMELER	ORTALAMA PUAN (1-5)
Eğitim salonu düzeni	4,9
Eğitim Ekipmanları	4,8
Isı, Işık, Ses düzenlemeleri	4,9
Sunumların Okunabilirliği	4,8
İkramlar	4,9
Konaklama	4,9
Ulaşım Organizasyonu (Şanlıurfa'ya geliş-gidiş)	4,1
Ulaşım Organizasyonu (saha ziyaretleri)	

Aralar ve dinlenme sürelerinin yeterliliği	4,6
BÖLÜM A DEĞERLENDİRME	4,2
B. EĞİTİMİN KAPSAMI	ORTALAMA PUAN (1-5)
Eğitim Materyali	4,7
Eğitim içeriği	4,5
Eğitimin işleniş biçimi ve yöntemi	4,7
Verilen örneklerin içeriği	4,6
Grup çalışmaları	
Saha ziyaret alanları	
BÖLÜM B DEĞERLENDİRME	4,6

C. EĞİTMENLERİN PERFORMANSI	ORTALAMA PUAN (1-5)
Konusunda uzmanlık ve yetkinlik	4,9
Katılımcılarla iletişim	4,7
Katılımcılara söz hakkı tanıma	4,9
Eğitim materyalinin ve ekipmanın kullanımı	4,8
Soruların yanıtlanması ve açıklamalar	4,6
BÖLÜM C DEĞERLENDİRME	4,8

EĞİTİMİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ	4,5
---------------------------------------	------------

Anket Formunda; yukarıda beirtilen puanlamaların yapıldığı alanlara ilave olarak, ilave yorum yapabilecekleri ve daha sonraki eğitimlerde yer almasında fayda gördükleri konu başlıklarını açıklayabilecekleri bölümler bulunmakta olup, katılımcıların bu bölümlerde belirttikleri hususlar özetle aşağıda verilmektedir.

- Eğitimin GAP Bölgesinin önemli konularından gübreleme programları hazırlanması gibi özel bir konuda olması memnuniyet vericidir.
- Eğitim için konunun uzmanı olan Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesinden Prof. Dr. Eşref İRGET in tercih edilmesi doğru bir yaklaşımdır.
- Eğitimi veren eğitmen konunun ülkedeki en uzman kişilerinden birisidir.
- Eğitimin teorik ve uygulamalı örneklerle yapılması, eğitimin ilgisini ve verimini artırmıştır.
- Eğitim yeri ve diğer hizmetler uygun görülmüştür.
- Katılımcılar GAP - Yayım Modeli kapsamında gelecekte; sulama, biyolojik mücadele, proje hazırlama vb. konularında eğitimlerin verilmesini talep etmektedirler.

KATILIMCI LİSTESİ

Ek 1

GÜBRELEME PROGRAMI HAZIRLAMA EĞİTİMİ
22 - 24 ŞUBAT 2016, Şanlıurfa

ADI SOYADI	MESLEĞİ				KURUMU			Kişi NO / TOPLAM
	Z. MÜH	VET.	Tekniker	DiĞER	Ç. ÖRG.	ÖZEL	KAMU	
ADIYAMAN	TOPLAM							2
Fidan Ayaz Alan	1					1		1
FATMA KAYGISIZ	1				1			1
BATMAN	TOPLAM							3
Özlem Akboğa	1				1			1
Gülşin Oduncu	1				1			1
MESUT BULUT	1					1		1
DİYARBAKIR	TOPLAM							2
M.Sultan TAŞDEMİR	1					1		1
HİLAL ALTUNTEL	1					1		1
GAZİANTEP	TOPLAM							5
Şerif Şahin	1					1		1
Semra Özpalta	1					1		1
Esra Özzengin	1				1			1
ABDULAZİZ TAŞKIN	1				1			1
HİLAL KARAKUZULU	1					1		1
MARDİN	TOPLAM							2
CUMA UÇAŞ	1				1			1
Veysi Yenigün	1				1			1
ŞANLIURFA	TOPLAM							11
Galip Gazanfer	1				1			1
Abdurrahman Kaya	1				1			1
Gülbin Öncel	1				1			1
Esmâ Akyüz	1				1			1
Oya Kılıç	1				1			1
Zehra Coşkun	1				1			1
Kerem Akdoğan	1						1	1
Celal Kahramanoğlu	1				1			1
MÜKERREM BİRLİK	1				1			1
MAHMUT YAVUZER	1					1		1
MAHMUT ASLAN	1					1		1
TOPLAM	25	0	0	0	15	8	2	25
	Z. MÜH	VET.	TEKN.	DiĞER	Ç. ÖRG.	ÖZEL	KAMU	

Ek 2

FAALİYET PROGRAMI:

22 Şubat 2016 (09.00 – 16.30)

- Toprak analizinin yorumlanması
- Bitki besin elementlerinin, bitkilerdeki etkileri nelerdir.

- Bitki besin elementlerinin eksikliği ve fazlalığında bitkilerde görülen belirtiler. (Sadece aşağıdaki bitkiler ile ilgili olan bölümü)

23 Şubat 2016 (09.00 – 16.30)

- Bitki besin elementlerinin hangi dönemde, ne miktarda verilmesi gerektiği.
- Antepfıstığı, Domates, Patlıcan, Biber gibi bitkilerde toprak analizi baz alınarak uygulamalı olarak besleme programı hazırlamak.

24 Şubat 2016 (09.00 – 16.30)

- Elma, Badem, Çilek, Kiraz, Bağ ve Zeytin gibi bitkilerde toprak analizi baz alınarak uygulamalı olarak besleme programı hazırlamak.

Ek 3

Eğitimden Fotoğraflar

